

Article Information

Article Type: Research Article

This article was checked by iThenticate.

Doi Number: <http://dx.doi.org/10.17121/ressjournal.3506>

ArticleHistory:

Received

12/01/2024

Accept

23/03/2024

Available

online

24/03/2024

ADAPTATION OF MİYASE SERTBARUT'S STORY "PLUM KERNELS" TO A2 LEVEL OF TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE, LEGIBILITY AND COMPREHENSIBILITY

MİYASE SERTBARUT'UN "ERİK ÇEKİRDEKLERİ" ÖYKÜSÜNÜN TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİ A2 DÜZEYİNE UYARLANMASI, OKUMA HIZI VE KAVRANABİLİRLİĞİ

Deniz Binzet¹
Ömer Solak²

Abstract

The aim of this research is to meet the need for reading texts used as course materials in teaching Turkish to foreigners and to contribute to the development of students' reading skills; To determine the changes in the reading speed and comprehension levels of the learners who read the text after the adaptation process. The research was conducted with more than one method. Document analysis adaptation-modification technique, which is a qualitative patterned method in the context of examining and adapting an original text; In the context of measuring reading speed and comprehensibility, a single-group pretest-posttest follow-up experimental method was applied. The data of the conducted research was collected with Google Form. An expert opinion survey was used to measure the validity and reliability of the text studied. The study group of the research consists of 12 students studying at Çanakkale Onsekiz Mart University Research and Application Center (ÇOMÜ TÖMER) in the 2022-2023 academic year. Descriptive analysis was applied to analyze the qualitative data obtained through the student interview form. According to the findings obtained in the study, it was determined that there were some differences between the adapted and the original text. When looking at this difference, it was determined that the number of words read in the adapted text was higher than in the original text. At the same time, as a result of the measurements, it was seen that the reading speed and comprehension speed were higher in the adapted text. Based on the findings obtained, when adapting the text for the purpose of teaching Turkish as a foreign language, attention should be paid to the length of the text, and grammatical structures and words appropriate to the language levels of the

¹ Yüksek lisans öğrencisi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, denizbinzet1@gmail.com, ORCID; 0000-0003-1103-7485

² Prof. Dr. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, omersolak@yahoo.com, ORCID; 0000-0001-5816-4241

learners should be selected. In the studies carried out, importance should be given to selecting the texts to be adapted from various text types. At the same time, attention should be paid to measuring the changes in both reading speed and comprehension level in order to concretely demonstrate the adequacy of the adaptation process.

Keywords: Text Adaptation, Reading Speed, Comprehensibility, Teaching Turkish as a Foreign Language.

Özet

Bu araştırmanın amacı, yabancılara Türkçe öğretiminde ders materyali olarak kullanılan okuma metinlerine duyulan ihtiyacı gidermek, öğrencilerin okuma becerilerinin gelişmesine katkı sağlamak; uyarlama sürecinden sonra metni okuyan öğrencilerin okuma hızında ve anlama düzeylerinde meydana gelen değişiklikleri belirlemektir. Araştırma birden fazla yöntem ile yürütülmüştür. Özgün bir metnin incelenmesi ve uyarlanması bağlamında nitel desenli bir yöntem olan doküman analizi uyarlama-değiştirim tekniği; okuma hızı ve kavranabilirliğin ölçülmesi bağlamında ise tek gruplu öntest-sontest takipli deneysel yöntem uygulanmıştır. Yürütülen araştırmanın verileri Google Forms ile toplanmıştır. Üzerinde çalışılan metnin geçerliliğini ve güvenilirliğini ölçmek için uzman görüşü anketine başvurulmuştur. Araştırmanın çalışma grubunu, 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Merkezinde (ÇOMÜ TÖMER) öğrenim görmekte olan 12 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrenci görüşme formuyla elde edilen nitel verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz uygulanmıştır. Çalışmada elde edilen bulgulara göre uyarlanmış ve özgün metin arasında bazı farkların olduğu belirlenmiştir. Ortaya çıkan bu farka bakıldığında uyarlanmış metinde okunan sözcük sayısının özgün metne göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Aynı zamanda yapılan ölçümler sonucunda uyarlanmış metinde okuma hızı ve kavrama hızının daha yüksek olduğu görülmüştür. Elde edilen bulgulardan hareketle Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi amacıyla metin uyarlaması yapılırken metnin uzunluğuna dikkat edilmeli, öğrencilerin dil seviyelerine uygun dil bilgisi yapıları ve kelimeler seçilmelidir. Yapılan çalışmalarda uyarlanacak metinlerin çeşitli metin türlerinden seçilmesine önem verilmelidir. Aynı zamanda uyarlama işleminin yeterliliğini somut bir biçimde ortaya koymak amacıyla okuma hızı hem de kavrama düzeyinde oluşan değişimlerin ölçülmesine dikkat edilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Metin Uyarlama, Okuma Hızı, Kavranabilirlik, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi.

GİRİŞ

Bir dili öğrenmek için temel dil becerilerine ihtiyaç vardır. Bunlar anlatma becerilerinden yazma ve konuşma; anlama becerilerinden ise dinleme ve okuma şeklinde sıralanmaktadır. Dil öğretiminde bu temel dil becerilerinin yeterli düzeye ulaşması hedeflenmektedir (Durmuş, 2013b: 398).

Günümüzde dil öğretimi, tüm dünyada metin merkezinde gelişen bir öğretimdir. Dil yeterliliğinin kazanılabilmesi adına başvurulmuş önemli araçların başında metinler gelir ve bu alanda temel ders materyali olarak kullanılırlar. Kısaca gerek ana dil eğitiminde, gerekse yabancı dil öğretiminde metinler başat rolü oynamaktadır (Aktaş, 2009: 191).

Metin uyarlama (text adaptation), metin üzerinde yapılan sözdizimsel ve sözcüksel müdahalelerin tümüdür. Bu değişimler, yabancı dil öğrencilerinin hedef dilde okudukları bir metni daha iyi anlamalarını sağlamak amacıyla yapılır (Bölükbaş, 2015: 927). Dil öğretiminde uyarlama yöntemi sıklıkla kullanılır. Aynı zamanda bu yöntemin kendi içinde pek çok çeşidi bulunur. Bunlar metin genişletme, metin kolaylaştırma, metin sadeleştirme şeklinde sıralanabilir.

Genişletme (extension), yabancı dil öğretiminde öğrencilerin anlama düzeyini arttırmak için metne açıklayıcı bilgilerin eklenmesidir. Diğer ifadeyle hedef kitle

tarafından anlaşılmasında zorluk çekileceği düşünülen sözcük veya ifadelerin yorumlanarak genişletilmiş biçimlerinin kullanılmasıdır. Bu işlem yapılırken sözcük ve ifadelerin orijinal/özgün şekillerinin korunması önemlidir (Durmuş 2013b: 394).

Kolaylaştırma (facilitation), kolaylaştırma araçları kullanılarak metnin öğrenci tarafından daha anlaşılabilir ve kolay erişebilir hâle getirilmesidir (Bhatia, 1983: 46). Bu yöntem, metnin anlaşılabilirliği ile ilgilenmez. Amacı okuyucunun metni kendi başına anlamasına rehberlik etmektir. Bu özel yönü, onu diğer metin uyarlama yöntemlerinden ayırır (Özcan ve Batur, 2021: 233).

Sadeleştirme (simplification), hedef kitlenin düzeyine getirmek amacı ile özgün materyalleri bazı tekniklerden geçirerek daha anlaşılır hâle getirme işlemidir. Yöntem, dil bilgisi kurallarının listelerinden faydalanarak hedef dile göre daha az karmaşık yapılar üretmeyi amaçlar (Durmuş, 2013a: 1298).

Okuma, kelimeleri duyu organları yardımıyla algılama, onlara anlam kazandırma, kavrama ve yorumlama anlamına gelir. Aynı zamanda okuma dil becerilerini temelini oluşturur ve bilgi edinmenin önemli bir parçasıdır (Soysal, 2021: 131).

Okuma hızı, dakika başına okunan harf ve kelime sayısıdır. Fakat bu süreçte kelime sayısından ziyade metni anlama süreci daha önemlidir (Kırkkılıç ve Maden, 2009: 1425). Burada hız "Metnin sonuna ulaşma süresini değil, bir metinden bilgileri alma süresini" anlatır (Güneş, 2009: 5).

Ana dili eğitimi ve yabancı dil eğitiminde okuma becerisinin kazandırılması noktasında farklılar söz konusudur. Ana dil eğitiminde hedef, öğrencinin kavrama becerisini geliştirme ve ona okuma alışkanlığı kazandırmaktır. Aynı zamanda öğrenci, okuma becerisinin gelişmesiyle birlikte seçici ve yetkin bir okur seviyesine ulaşmış olacaktır. Yabancı dil eğitiminde ise asıl amaç, öğrencilerin özellikle anlama becerilerini geliştirmeye yöneliktir (Başkan ve Ustabulut, 2020: 49).

Kavranabilirlik, bir metni anlamlandırma eylemi ve çabasıdır. Metnin kavranma yeterliliği okunan metnin anlaşılması, çözümlenmesi ve değerlendirilmesinde gösterilen başarı seviyesiyle ilişkilidir. Öğrencilerin metni anlamaya yönelik temel bilişsel donanıma sahip olması ve onu nerede, ne zaman ve nasıl kullanacağını farkında olması kavranabilirlik düzeyini artırır. Eğitim sürecinin her aşamasında bu bilinç, bütün öğrencilerde aranan temel niteliklerdendir (Karatay, 2010: 459).

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili çalışmaların yapıldığı görülmektedir (Oralış ve Özil, 1992; Ateşman, 1997; Erişek ve Yücel, 2002; Dilidüzgün, 2004; Akyol, 2006; Köse, 2006; Zorbaz, 2007; Kırkkılıç ve Maden, 2009; Er, 2010; Karagül, 2010; Şimşek, 2011; Demir ve Açık, 2011; Baştuğ ve Akyol, 2012; Memiş ve Erdem, 2013; Kınay, 2015; Kutlu, 2015; Eroğlu, 2015; Genç, 2017; Günay, 2017; Gürler, 2017; Barın, 2018; Kaymaz, 2018; Baki, 2019; Haykır ve Uslu Üstten, 2019; Yayan, 2019; Aktan, 2019; Turgut Yeşilyurt, 2019; Ulu, 2019; Yaşar, 2019; Ay, 2020; Göçen, 2020; Günaydın ve Arıcı, 2020; Kana ve Güzel, 2020; Özyalçın ve Kana, 2020; Yazok, 2020; Bilgin, 2020; Ahmet, 2021; Atalay, 2021; Yılmaz, 2021; Taşkaya, 2021; Özdemir ve Eroğlu, 2022; Süğümlü ve Bakdemir, 2023). Bu çerçevede araştırmanın amacı, metin uyarlama ve uyarlanan metnin okuma ve anlama düzeyini ölçmektir. ÇOMÜ TÖMER'de A2 düzeyindeki öğrenciler üzerinde Google Forms'lar aracılığıyla uygulaması yapılan çalışmanın sonuçlarından elde edilecek bulgular, yabancılara Türkçe öğretimindeki kaynak eksikliğini gidermeye yardımcı olacaktır. Aynı zamanda uyarlama işleminin başarısının somut bir biçimde belirlenmesi açısından okuma hızı ve kavrama düzeyinde yapılan ölçümler bundan sonra yapılan çalışmalara veri sağlayacaktır.

Bu nedenle bu çalışmanın sonuçlarının alinyazına katkıda bulunabileceği düşünülmektedir. Araştırmanın alt problemleri ise şu şekildedir:

- Aynı metnin özgün ve uyarlanmış hâli, aynı öğrenci grubuna uygulandığında okuma hızı açısından anlamlı bir fark oluşmakta mıdır?
- Aynı metnin özgün ve uyarlanmış hâli, aynı öğrenci grubuna uygulandığında kavranabilirlik açısından anlamlı bir fark oluşmakta mıdır?

YÖNTEM

Araştırmanın Yöntemi

Çalışma birden fazla yöntem ile yürütülmüştür. Özgün bir metnin incelenmesi ve uyarlanması bağlamında nitel desenli yöntemlerden doküman analizi ve metinsel uyarlama-değiştirim tekniği kullanılmıştır. Doküman analizi, basılı ve elektronik materyallerin içeriğini titizlikle incelemek ve değerlendirmek için kullanılan, sistematik analizlere dayanan bir nitel araştırma yöntemidir (Kıral, 2020: 173). Değiştirim tekniği ise, kaynak metnin belirli amaçlarla hedef metne dönüştürülmesi sürecinde yapılan pek çok dilbilimsel müdahale olarak açıklanabilir (Durmuş, 2013b: 392).

Uyarlanmış metnin kavranabilirliği ve okuma hızının ölçülmesi bağlamında ise tek gruplu öntest-sontest takipli yarı deneysel yöntem kullanılmıştır. Yarı deneysel çalışma katılımcıların rastgele belirlenmediği bir deney yaklaşımını içerir (Yıldız, 2015: 66). Deneysel desenlerde genelde deney grubu ve kontrol grubunun karşılaştırılması tercih edilir ancak bu çalışmada sadece deney grubu tercih edilmiştir. Deney grubu üzerinde ilktest-sontest uygulanarak değişkenler arasındaki ilişki gözlemlenmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2022-2023 eğitim-öğretim yılında ÇOMÜ TÖMER’de öğrenim görmekte olan 12 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmaya katılanlar, Türkçe öğreniminde A1 dil düzeyini başarıyla bitirmiş ve A2 dil düzeyinde öğrenim görmekte olan öğrenciler arasından belirlenmiştir. Bu öğrencilerin yaş ve cinsiyet özellikleri ile kendilerinin ve ailelerinin sosyo-ekonomik durumları araştırmanın kapsamına katılmamıştır. Bu itibarla söz konusu katılımcılar hakkındaki bilgiler şu şekildedir. Tablo 1’de katılımcı öğrencilerin uyruklarına yönelik bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 1

Çalışma Grubunun Uyrukları (ÇOMÜ TÖMER)

Uyruk	<i>f</i>
Hindistan	1
Tacikistan	1
Afganistan	1
Türkmenistan	1
Sırbistan	1
Moğalistan	1
Bangladeş	1
Endonezya	2
Arnavutluk	3
Toplam	12

Veri Toplama Aracı

Bu çalışma birden fazla aşamada gerçekleştirilmiştir. Birinci aşamada, seçilmiş özgün bir metin A2 dil düzeyine uyarlanmıştır. Eser seçiminde Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni'nde yer alan yeterlilikler göz önünde bulundurulmuştur. Bunun sonucunda, Miyase Sertbarut'un "Saat Canavarı" isimli kitabında yer alan Erik Çekirdekleri adlı öykü seçilmiştir. Söz konusu metin; Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti ders kitaplarındaki A1-A2 düzeyi dil kazanımları, gramer ve sözcük bilgisi ölçütlerine uygun olarak uyarlanmıştır. Ardından yapılan uyarlama işleminin geçerliliğini ölçmek için alan uzmanlarından uzman görüşü anketi yoluyla görüş ve değerlendirme alınmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizi süreci birkaç aşamada gerçekleştirilmiştir. Önce özgün metnin A2 düzeyine uyarlanması gerçekleştirilmiştir. Ardından uyarlanmış metnin okunabilirliği, kavranabilirliği ve okuma hızı ölçülmüştür.

Özgün metnin uyarlanması sürecinde şu işlemler gerçekleştirilmiştir. Uyarlanacak eser belirlendikten sonra, A2 dil seviyesi kriterlerine uygun olarak metin uyarlanması yapılmıştır. Metin uyarlanması yapılırken her cümle, teker teker taranıp bu cümlelere kodlar verilmiştir. A2 dil seviyesine uygun hâle getirilmesi gereken cümlelere işlemler yapılmıştır ve yapılan işlemler tablo hâline getirilen bölümde yanlarına yazılmıştır. Tablodaki son işlem olarak A2 dil seviyesine getirilen cümlelerin uyarlanmış hâlleri tabloya eklenmiştir. Ardından uyarlanmış metin için 10 alan uzmanın görüşü alınıp önerilerden yola çıkarak eksik yerler veya uygun olmayan yerler tekrar düzenlenmiştir.

Öğrencilerin metni kavrayabilme düzeylerine ait verilerin analizini yapabilmek için hazırlanan beş "Çoktan Seçmeli soru", beş "Doğru-Yanlış sorusu", beş "Var-Yok sorusu" öğrenciler üzerinde uygulanmıştır. Bunu takiben soruların cevaplarına göre yüz puan üzerinden bir puanlama yapılmıştır. Böylece özgün metnin ve uyarlanmış metnin kavranma düzeyleri, alınan puanlar üzerinden karşılaştırılmıştır.

Bunu takiben öğrencilerin okuma hızlarının ölçülmesi aşamasına geçilmiştir. Bu amaçla öğrencilere özgün metni ve uyarlanmış metni okumaları için birer dakika verilerek okudukları kelime sayıları arasındaki fark belirlenmiştir. Bu şekilde katılımcıların okudukları kelime sayılarına göre uyarlanmış metnin okuma hızı tespit edilmiştir.

Geçerlik ve Güvenirlik

Bilimsel araştırmanın en önemli ölçütlerinden biri olarak kabul edilen geçerlik ve güvenirlik, araştırmalarda en yaygın olarak kullanılan iki en önemli ölçüttür. Araştırmalarda kullanılan veri toplama araçlarının, araştırma deseninin ve veri analizinin geçerliği ve güvenirliliği çok dikkatli bir şekilde test edilmelidir (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 255).

Uyarlanmış bir metnin okuma hızı ve kavrama hızı üzerindeki etkisini ölçmek amacıyla bir araştırma yapılmasına karar verildikten sonra geçerlilik açısından nicel araştırma yönteminin kullanılmasına karar verilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak yapılan çalışmanın geçerlik ve güvenirliliğini sağlamak amacıyla sorular alan uzmanı öğretim elemanlarına gönderilmiştir. Ardından ÇOMÜ TÖMER'de öğrenim gören A2 dil seviyesine sahip öğrenciler üzerinde pilot uygulama yapılmıştır.

Araştırma sorularının yer aldığı görüşme formunda önce görüşmeyi kabul eden katılımcılara araştırmayı yapan kişi, yapılış nedeni açıklanmış ve gönüllülükleri esasında görüşmenin yapılacağı, isterlerse görüşmeyi yarım bırakabilecekleri ve her türlü kişisel bilgilerinin saklı tutulacağı bildirilmiştir. Katılımcılar, tüm koşulları bilerek ve rahat bir ortamda soruları yanıtlamış ve görüşlerini aktarmıştır. İç güvenirlilik açısından veri analizi sonucu elde edilen bulgular, alan uzmanı öğretmen ve öğretim elemanlarıyla görüşmeler yoluyla teyit edilmiş ve çalışmaya son hâli verilmiştir.

BULGULAR

Miyase Sertbarut'un "Saat Canavarı" adlı kitabında yer alan Erik Çekirdekleri adlı öykünün A2 düzeyine göre uyarlanması ve uyarlama işlemine ait bulgular şu şekildedir. İncelenen öyküde toplam basit, türemiş ve birleşik cümle yapısında 118 cümle 963 kelime bulunmaktadır. Özgün metinde yer alan toplam 118 cümleden 16'sında, A2 düzeyine uygun bulunduğu için herhangi bir düzenleme yapılmamıştır. Ancak kalan 102 cümle üzerinde bir uyarlama işlemi gerekli görülmüştür. Aşağıdaki tabloda özgün metin üzerindeki değişiklikler gösterilmiştir.

Tablo 2

Özgün Metin Üzerindeki Sadeleştirme Ölçütleri

Sadeleştirme Ölçütleri	f
Sözcüksel sadeleştirme/ Genişletme	1
Sözcüksel sadeleştirme/ Çıkarma	2
Çıkarma	3
Genişletme	5
Sözdizimsel sadeleştirme/ Genişletme	5
Sözdizimsel sadeleştirme/ Çıkarma	7
Sözcüksel-Sözdizimsel sadeleştirme/ Genişletme	7
Sözcüksel sadeleştirme	20
Sözdizimsel sadeleştirme	25
Sözcüksel-sözdizimsel sadeleştirme	25

Tablo 2'ye bakıldığında sadece 1 cümlede hem sözcüksel hem genişletme; 2 cümlede hem sözcüksel sadeleştirme hem çıkarma; 3 cümlede sadece çıkarma, 5 cümlede sadece genişletme; 5 cümlede hem sözcüksel sadeleştirme hem genişletme; 7 cümlede hem sözcüksel sadeleştirme hem çıkarma; 7 cümlede hem sözdizimsel hem sözcüksel sadeleştirme hem de genişletme; 20 cümlede sadece sözcüksel sadeleştirme; 25 cümlede sadece sözdizimsel sadeleştirme; 25 cümlede hem sözcüksel hem de sözdizimsel sadeleştirme işlemi yapılmıştır. Uyarlama işlemi yapıldıktan sonra özgün metinde bulunan 118 cümle ve 963 kelime; uyarlanmış metinde 196 cümle, 1.044 kelime olarak güncellenmiştir. A2 seviyesine uygun bir şekilde yapılan uyarlama işlemlerinin sonucunda özgün metne göre cümle ve sözcük sayısının arttığı görülmüştür. Tüm bu işlemler yapılırken metnin akıcılığına, yalınlığına ve cümleler arası tutarlılığa özellikle dikkat edilmiştir.

Uyarlanmış metnin yeterliliğine ilişkin Türkiye'de Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanındaki çeşitli kamu ve özel kurumlarda görev yapmış veya yapmakta olan 10 farklı uzman görüşü anketi aracılığıyla beyan ettikleri görüşlere göre oluşan tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 3

Uzman Görüşü Aritmetik Ortalaması

	Dilsel ölçütler
Sözdizimsel uygunluk	4.2
Biçimbilimsel uygunluk	3.8
Sözlüksel uygunluk	4.8
	Metne ilişkin ölçütler
Bağdaşıklık	3.8
Tutarlılık	4.1
Konu	4.4
Akıcılık	3.8

Tablo 3 incelendiğinde alan uzmanlarının her ölçüte verdikleri beşli likert ölçeklerin cevaplarının aritmetik ortalama sonuçları görülmektedir. Aritmetik ortalama beş puan üst sınırı oluşturmaktadır. İlk bölümde dilsel ölçütler ele alınmış, verilen cevaplara göre öncelikli olarak metnin sözdizimsel uygunluğuna bakılmıştır. Uyarlanan metnin sözdizimsel uygunluğunun aritmetik ortalaması 4.2 olarak çıkmıştır. Bu sonuca göre metin sözdizimsel uygunluk açısından uygun bir şekilde uyarlanmıştır denilebilir. Uzmanların verdikleri yanıtlara göre metnin biçimsel/morfolojik uygunluğunun aritmetik ortalaması 3.8 olarak çıkmıştır. Bu ortalamaya göre uyarlanmış metin, biçimsel olarak amacına uygun bir şekilde uyarlanmıştır. Alandaki uzman kişilerin verdikleri yanıtlara göre metnin sözlüksel uygunluğu yani söz varlığının ortalaması 4.8 olarak çıkmıştır. Bu sonuca göre uyarlanan metin seviyeye uygun bir şekilde uyarlanmıştır.

Tablo 3'ün ikinci bölümünde, metnin anlamsal boyutuna bakılmıştır. Buradaki sonuçlara göre metnin bağdaşıklık açısından incelenmesi sonucunda, uzmanların verdikleri cevaplara göre 3.8 sonucu ortaya çıkmıştır. Uyarlanmış metnin tutarlılığı yani metnin anlamsal ve mantıksal bütünlüğü, verilen cevaplara göre 4.1 şeklindedir. Bu sonuca göre metnin tutarlılık yönünden seviyeye uygun olarak uyarlandığını sonucuna ulaşılabilir. Uyarlanmak için seçilen metnin konusu, uzmanların verdikleri cevaplara göre 4.4 olarak çıkmıştır. Bu sonuca göre metnin konu seçiminin doğru olduğu söylenebilir. Uyarlanmış metin ile ilgili anlamsal boyuttaki son ölçüt olan akıcılık ölçütü, uzmanların verdiği cevaplara göre 3.8 olarak çıkmıştır. Bu sonuca göre metnin akıcılık ölçütüne göre yeterli düzeyde uyarlandığı söylenebilir.

Tablo 3 hakkında genel bir değerlendirme yapıldığında, alan uzmanlarının uyarlanmış metni okuduktan sonra verdikleri cevaplara ve alınan aritmetik ortalamalara göre metnin, A2 seviyesindeki yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilere uygun olacak şekilde başarılı bir şekilde uyarlandığı sonucuna varılmaktadır.

Uyarlanmış metnin okuma hızına etkisine dair bulguları belirleyebilmek için ilk olarak ÇOMÜ TÖMER'de A2 seviyesindeki 12 öğrenciye özgün metin okutularak bir dakika süre verilmiştir ve öğrencilerin okudukları kelime sayısı tespit edilmiştir. Ardından araştırmanın ikinci aşaması için on gün ara verilmiş; on gün sonra aynı öğrencilerden bu defa uyarlanmış metni bir dakika içerisinde okumaları istenmiştir. Bunu takiben okudukları kelime sayıları tespit edilmiştir. Bu çalışma ile ortaya çıkan sonuç Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4

Özgün ve Uyarlanmış Metinde Bir Dakika İçinde Okunan Sözcük Sayılarının Karşılaştırılması

Katılımcılar	Özgün Metin Okunan Sözcük Sayısı	Uyarlanan Metin Okunan Sözcük Sayısı	Fark
K1	42	63	+21
K2	50	84	+34
K3	62	91	+29
K4	69	97	+28
K5	70	118	+48
K6	88	120	+32
K7	90	126	+36
K8	93	126	+33
K9	98	127	+29
K10	114	128	+14
K11	115	143	+28
K12	120	152	+32
Ort.	84	114	+30

Buna göre Tablo 4'te yer alan verilerde, öğrencilerinin özgün metin ile uyarlama metni okuma hızları karşılaştırılmıştır. Elde edilen verilerden özgün metne kıyasla uyarlama metinde okunan sözcük sayısının daha yüksek ortalamada olduğu görülmektedir.

Bulgulara göre uyarlanmış metnin bir dakika süre içerisinde okunması sonucu, öğrencilerin uyarlanmış metinde daha fazla sözcük sayısına ulaştığı görülmüştür. Böylelikle metin uyarlama işleminin okuma hızına olumlu katkısının olduğunu söylenebilir.

Uyarlanmış metnin kavrama düzeyine dair bulguları elde edebilmek amacıyla ÇOMÜ TÖMER'de öğrenim gören A2 düzeyi Türkçe öğrencilerine yönelik şu süreç takip edilmiştir. İlk olarak özgün metin için 15 adet kavramayı ölçme amaçlı soru hazırlanmış ve öğrencilerden bunları cevaplamaları istenmiştir. Ardından 10 gün sonra bu defa uyarlanmış metne yönelik aynı öğrencilere aynı sorular yöneltilmiştir. Bu süreçte öğrencilere soruların cevaplarıyla ilgili herhangi bir dönüt verilmemiştir. Bu şekilde öntest ve sontest arasındaki güvenilirliğin sağlanması hedeflenmiştir. Öğrencilere sorulan 15 sorunun ilk 5 sorusu çoktan seçmeli sorulardan (Altışar puan); ikinci 5 sorusu doğru yanlış tipi sorulardan (Altışar puan) ve son 5 sorusu Var-Yok tipi sorulardan (Sekizer puan) oluşmaktadır. Metni kavramaya yönelik bu soruların toplam puanı 100 puan olarak belirlenmiştir.

Tablo 5

Özgün ve Uyarlama Metne Yönelik Hazırlanan Kavrama Sorularının Yanıtlarının Karşılaştırılması (15 Soru-100 Puan)

Katılımcılar	Özgün Metin Kavrama Soruları Puanları	Uyarlanmış Metin Kavrama Soruları Puanları	Fark
K1	30	75	+45
K2	35	40	+5
K3	45	85	+40
K4	45	95	+50
K5	50	65	+15
K6	60	90	+30
K7	70	90	+20
K8	75	60	-15
K9	75	90	+15
K10	90	70	-20
K11	90	100	+10
K12	95	95	0

Tablo 5 incelendiğinde bazı öğrencilerde olumlu yönlü yüksek bir puan artışı gözlemlenirken; bazı öğrencilerde bu fark olumsuz yönlü bir değişim göstermektedir. Olumlu yönlü değişim en fazla 50 puan; olumsuz yönlü değişim en fazla 20 puan olmuştur. Bir öğrencide değişim gözlenmemiştir. Sonuç olarak özgün ve uyarlanmış metnin kavrama sorularına verilen yanıtların karşılaştırması göstermektedir ki verilen yanıtlar arasında anlamlı bir fark bulunur. Nitekim puanlarının toplamları dikkate alındığında gözlenen bu farkın uyarlama metnin lehine olduğu söylenebilir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Son yıllarda alandaki gelişmelerle birlikte seviyelendirilmiş okuma metinlerine olan ihtiyaç hızla artmıştır. Özellikle öğrencilerin dil seviyelerine göre uyarlanmış Türk yazarlara ait edebî eserler önem kazanmıştır. Buna rağmen mevcut ihtiyacı karşılayacak düzeyde seviyelendirilmiş okuma metni bulunduğu söylenemez. Bu çalışma yabancılara Türkçe öğretiminde okuma metinlerine duyulan ihtiyacı gidermek amacıyla yapılmıştır. Şimşek de (2011) çalışmasında okuma metinlerine özellikle temel seviyede çok ihtiyaç olduğunu ve Türkçe öğrenen bir yabancıya dil öğrenimini somutlaştıracak, bu alanda ihtiyacını karşılayacak, amaçlarına ulaşabilmesine örnek oluşturacak okuma metinlerinin oluşturulması gerektiğini ifade etmiştir. Alanyazındaki eksikliği vurgulaması açısından çalışmalar benzerlik göstermektedir.

Öykünün uyarlanmasında uzmanlardan gelen görüşler tekrar gözden geçirilmiş ve eksiklikler giderilmiştir. Bu bağlamda benzer şekilde düzeltmeler yapan araştırmalar vardır. İlk olarak uyarlama esnasında devrik yapılar kurallı hâle getirilmiştir. Kutlu (2015) başlangıç seviyesindeki öğrenciler için devrik yapıların kurallı hâle getirilmesinin iletiyi anlamayı kolaylaştıracağını belirtmiş ve bunun üzerine çalışma yapmıştır. Mevcut görüşlerden yola çıkarak yapılan bir diğer düzeltme de karmaşık cümlelerin basitleştirilmesidir. Keza Yılmaz (2021) ve Ay (2020) kendi çalışmalarında karmaşık cümlelerin düzeylere uygun olarak basitleştirilmesi gerektiğini dile getirmiş ve araştırmalarını bu bağlamda şekillendirmiş; bunun da metnin kavranılmasına olumlu yansıdığını bulgulamışlardır. Çalışmada yapılan bir diğer işlem, metindeki sözcüklerin incelenmesi ve seviye üstü olanların tespit edilerek sözcüksel değiştirilmesidir. Aynı şekilde Gürler'in de (2017) metni oluşturan düzey üstü sözcüklerin yerine düzeye uygun sözcüklerle değiştirilme yapıldığı görülür. Uyarlama sonunda sözcüksel-sözdizimsel değiştirme tekniği sayısının çok fazla olduğu tespit edilmiştir. Ayar ve Kurt (2020) da çalışmalarında uyarlama işlemi sırasında en çok sözcüksel sadeleştirme işleminin yapıldığını belirtmiş ve bu çalışmayla aynı işlemleri yapmıştır. Uyarlama sonucunda özgün metne göre uyarlama metindeki cümle ve sözcük sayısı artmıştır. Uyarlama sonunda cümle ve sözcük sayısının artması yönüyle Ahmet'in (2021) çalışmasıyla benzerlikler görülmüştür.

Uzman anketi sonuçlarına göre uyarlanan metin, uzunluk açısından seviye üstü bulunmuştur. Buradan hareketle metnin, ders materyali yerine yardımcı okuma materyali olarak kullanılmasına karar verilmiştir. Ahmet'in (2021) çalışması da uzmanlar tarafından başlangıç seviyesi öğrencileri için düzey üstü bulunmuştur. Ayrıca çalışmasının ders materyali değil de yardımcı kaynak şeklinde kullanılması açısından bu çalışmayla benzerlikler göstermiştir.

İncelenen öykünün okuma hızına dair bulguların sonucunda metnin A2 seviyesindeki yabancı dil olarak Türkçe öğrencilerinde okuma hızını arttırdığı görülmüştür. Kiraz ise (2018) araştırma sonucunda çalışma grubunun okuma hızında anlamsal bir farklılığın olmadığını belirtmiştir böylece bu çalışmada ortaya çıkan bulgunun tersi bir sonuç elde edilmiştir.

İncelenen öykünün kavrama düzeyine dair bulgulardan çıkan sonuçlarda özgün metne göre uyarlama metindeki kavrama düzeyi daha yüksek çıkmıştır. Buradan hareketle uyarlama işleminin metnin kavranması bakımından başarıya ulaştığı sonucuna varılmıştır. Demirel (2019) yaptığı çalışmada okuduğunu anlama çalışmaları açısından uyarlanmış metinlerin özgün metinlere göre daha faydalı olduğunu belirtmiştir. Bu çalışmanın da okuduğunu anlama etkinliklerine olumlu bir katkı sağlayacağı beklenmektedir. Aynı zamanda Bakan (2012) tarafından yapılan çalışmada da kavrama düzeyinin sadeleştirilmiş metinlerde daha iyi sonuçlar verdiği tespit edilmiştir. Bu sonuç da yapılan çalışmanın sonucunu destekleyen bir görüş ortaya koymaktadır.

Öneriler

Çalışmanın bu başlığı altında çalışmadan elde edilen bulgular ve önceki çalışmaların sonuçları ile yapılan karşılaştırmalardan hareketle Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanına yönelik bazı öneriler sıralanmıştır:

- Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi amacıyla metin uyarlaması yapılırken öğrencilerin dil seviyelerine uygun dil bilgisi yapıları ve kelimeler seçilmelidir. Bu sebeple uyarlama yapılırken hem uzmanlardan destek alınmalı hem de ulusal veya uluslararası geçerliliği olan kurum ve kuruluşların dil seviyesi ölçütlerine dikkat edilmelidir.
- Türkçe öğrenen yabancılara uygun olarak metin uyarlaması yapılırken metnin uzunluğuna dikkat edilmeli ve temel seviyedeki öğrenciler için öykü, masal gibi kısa metinler seçilmelidir. Orta ve ileri seviyedeki öğrenciler için roman türü gibi eserlere yer verilebilir.
- Uyarlanmış metinlerin sayısının artırılması hem ders esnasında hem de ders dışı zamanlarda öğrencilerin seviyelerine uygun materyaller oluşturulması açısından çeşitlilik sağlayacaktır. Bu sebeple hem kurumsal düzeyde hem de bireysel düzeyde bu çalışmaların artırılması gerekmektedir.
- Uyarlama yapılan çalışmalarda uyarlanacak metinlerin farklı metin türlerinde seçilmesi çeşitliliği arttırmak adına alana katkı sağlayacaktır.
- Yapılan çalışmaların sonunda öğrencilerin hem okuma hızı hem de kavrama düzeyinde oluşan değişimlerin ölçülmesi gerekmektedir. Bu işlemler, çalışmanın analitik yönünün ve sonuçlarının ölçülmesi açısından önem arz etmektedir. Bundan sonra yapılan çalışmalarda uyarlama işleminin başarısının somut bir biçimde belirlenmesi açısından bu ölçümlere yer verilmesi faydalı olacaktır.
- Miyase Sertbarut'a ait "Erik Çekirdekleri" öyküsünün uyarlanmasıyla elde edilen bulgulardan yola çıkarak aynı yazarın diğer eserlerinin de yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi alanında uyarlanması alana fayda sağlayacaktır. Bu ve benzeri çalışmalar, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerde Türk yazarlarına, eserlerine ve Türk edebiyatına ilgiyi arttıracaktır.

KAYNAKÇA

Ahmet, S. (2021). *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Ömer Seyfettin'in "Pembe İncili Kaftan" Hikâyesinin B1 Seviyesine Uyarlama Çalışması*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

- Aktan, F. (2019). *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Halide Edip Adıvar'ın Himmet Çocuk Hikâyesinin B1-B2 Düzeyinde Sadeleştirilmesi ve Etkinlik Hazırlanması*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Aktaş, Ş. (2009). Edebî metin ve özellikleri. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 15(39),187-200.
- Akyol, H. (2006). *Türkçe İlk Okuma Yazma Öğretimi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Atalay, A. (2022). *Aytül Akal'ın "Kızım, Ben Çocukken..." Adlı Kitabının Yabancılara Türkçe Öğretimi A1-A2 Seviyesi Bağlamında Sadeleştirilmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Ateşman, E. (1997). Türkçede okunabilirliğin ölçülmesi. *Dil Dergisi*, (58), 71-74.
- Ay, S. (2020). *Yabancılara Türkçe Öğretimi İçin Sait Faik Abasıyanık'ın "Birtakım İnsanlar" Adlı Hikâyesinin B1 Seviyesine Sadeleştirilmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Ayar, C. ve Kurt, B. (2020). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki uyarlanmış metinlerin uyarlanma durumları: Yeni Hitit örneği. *Turkish Studies- Educational Sciences*, 15(3), 1521-1536.
- Bahatıa, V. K. (1983). Simplification v. Easification – The Case of Legal Texts. *Applied Linguistics*, 4(1), 42-54.
- Bakan, H. (2012). *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Bir Sadeleştirme Denemesi: Sait Faik Abasıyanık, "Meserret Otel"*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Baki, Y. (2019). Türkçe dersi 8. sınıf kitabındaki metinlerin okunabilirliği. *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 30-46.
- Barın, M. (2018). Konuşma becerisi: konuşma ve yazı dili. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22 (2), 1903-1913.
- Başkan, A. ve Ustabulut, M. Y. (2020). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde anlama becerileri (dinleme ve okuma). *Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (21), 39-55.
- Baştuğ, M. ve Akyol, H. (2012). Akıcı okuma becerilerinin okuduğunu anlamayı yordama düzeyi. *Journal of Theoretical Educational Science/Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 5(4), 391-411.
- Bilgin, B. (2020). *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kullanılan Hikâye Kitaplarının Söz Varlığı Açısından Değerlendirilmesi: Yunus Emre Enstitüsü Çocuk Hikâyeler Dizisi Örneği (A1-A2)*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Tokat.
- Bölükbaş, F. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma metinlerinin dil düzeylerine göre sadeleştirilmesi. *International Journal of Languages' Education and Teaching, Special Issue Udes*, 924-935.
- Demir, A. ve Açık, F. (2011). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültürlerarası yaklaşım ve seçilecek metinlerde bulunması gereken özellikler. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (30), 51-72.

- Demirel, İ. F. (2021). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde b1 seviyesinde uyarlanmış metinlerin okuduğunu anlama başarısına etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Türkçe Araştırmaları Dergisi*, (6), 7-32.
- Dilidüzgün, S. (2004). Okuma öğretimi hedefleri bağlamında Türkçe ders kitaplarındaki çocuk edebiyatı ürünleri. *HAYEF Journal of Education*, 1(2), 43-55.
- Durmuş, M. (2013a). İkinci/yabancı dil öğretiminde özgün ve değiştirilmiş dilsel girdi üzerine. *Turkish Studies*, 8(1), 1291-1306.
- Durmuş, M. (2013b). Metin değiştiriminin dilbilimsel süreçleri üzerine. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 64(6),391-408.
- Er, A. (2010). Yabancı dil öğretiminde okuma. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (12), 208-218.
- Erişek, Ö. ve Yücel, F. (2002). Dil öğretiminde yazınsal metinlerin yeri. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 63-76.
- Eroğlu, S. (2015). *Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Ömer Seyfettin'in "Üç Nasihat" Hikâyesinin Yabancılar Türkçe Öğretimi İçin Sadeleştirme Denemesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Genç, N. H. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazma eğitimi bağlamında yazım ve noktalama. *Dil Dergisi*, 168(2), 31-42.
- Göçen, G. (2020). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yöntem. *Rumeli'de Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (18), 23-48.
- Günay, D. (2017). *Metin Bilgisi*. İstanbul: Papatya Yayıncılık Eğitim.
- Günaydın, Y. ve Arıcı, A. F. (2020). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde etkileşimli okumanın konuşma becerisine etkisi. *Ekev Akademi Dergisi*, (83), 673-696.
- Güneş, F. (2009). *Hızlı okuma ve anlamı yapılandırma*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Gürler, H. (2017). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Sait Faik Abasıyanık'ın Hikâyelerinin A1-A2 Seviyesine Uyarlanması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Haykır, T. ve Uslu Üstten, A. (2019). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde metin seçimi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(3), 1633-1652.
- Kana, F. ve Güzel, A. (2020). Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin yazılı anlatım metinlerinin sesli harflerin yazımı açısından değerlendirilmesi. *Aydın Tömer Dil Dergisi*, 5(2), 171-187.
- Karagül, S. (2010). Hakan Ülper okuma ve anlamlandırma becerilerinin kazandırılması. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(23), 225-227.
- Karatay, H. (2010). İlköğretim öğrencilerinin okuduğunu kavrama ile ilgili bilişsel farkındalıkları. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (27), 457-75.
- Kaymaz, Z. (2018). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Sabahattin Ali'nin Apartman ve Köpek İsimli Hikâyelerinin A1-A2 Seviyesine Uygun Sadeleştirme Çalışması*.

- (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kınay, D. E. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metin uyarlama. B. Tüfekçioğlu ve F. Yıldırım (Ed.). "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Uyarlama" *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Kuramlar-Yöntemler-Beceriler-Uygulamalar*, (58-91). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Sürt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 170-189.
- Kiraz, E. (2018). *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kullanılan Metinlerde Söz Dizimsel Yalınlaştırmanın Okuma Hızı ve Kavrama Düzeyine Etkisinin İncelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.
- Kirkiliç, A. ve Maden, S. (2009). Hızlı okuma için yapılandırıcı bir model önerisi: hızlı okuma ve anlamı yapılandırma (Prof. Dr. Firdevs Güneş). *Electronic Turkish Studies*, 4(3), 1424-1436.
- Köse, B. (2006). Yabancı dil öğretimi yöntem ve yaklaşımlarında yazınsal metnin değişken statüsü. *Ankara Üniversitesi TÖMER Türkçe ve Yabancı Dil Araştırma ve Uygulama Merkezi*. 25(1), 311-326.
- Kutlu, A. (2015). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Ömer Seyfettin'in Kaşığı ve Perili Köşk Adlı Hikâyelerinin A1-A2 Seviyesine Uyarlanması*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Memiş, M. R. ve Erdem, M. D. (2013). Yabancı dil öğretiminde kullanılan yöntemler, kullanım özellikleri ve eleştiriler. *Turkish Studies*, 8(9), 297-319.
- Oralış, M. ve Özil, Ş. (1992). Metindilbilimsel yaklaşımla yazınsal bir metni çözümleme denemesi. *Dilbilim Araştırmaları Dergisi*, (3), 37-51.
- Özcan, H. Z. ve Batur, Z. (2021). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde bir metin uyarlama örneği: Köroğlu destanı. *Folklor Akademi Dergisi*, 4(2), 227-251.
- Özdemir, S. ve Eroğlu, E. (2022). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yapılan metin uyarlama çalışmalarının betimsel analizi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 11 (4), 1613-1631.
- Özyalçın, K. E. ve Kana, F. (2020). Yabancı dil olarak Türkçe öğretenlerin metin altı soru yazma becerileri üzerine bir değerlendirme. *Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 488-506.
- Soysal, T. (2021). Okuma ve anlama bağlamında hızlı okuma teknikleri. *Uluslararası Karamanoğlu Mehmetbey Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 129-137.
- Süğümlü, Ü. ve Bakdemir, S. (2023). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazma becerisi sürecinin değerlendirilmesi: öğretici deneyimleri ve görüşleri. *Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi*, 6(1), 82-100.
- Şimşek, P. (2011). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Okuma Metinleri ve Yardımcı Okuma Kitapları Üzerine Bir Araştırma*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.

- Taşkaya, Y. (2021). Yabancılara Türkçe dil bilgisinin öğretiminde “özel metin” kullanımı ve bu metinlerin öğrenci başarısına etkisi. *Turkish Journal of Educational Studies*, 8(2), 291-318.
- Turgut Yeşilyurt, E. (2019). *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarımında Nasreddin Hoca Fıkralarının B2 Seviyesinde Değerlendirilmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ulu, H. (2019). İlkokul birinci sınıf öğrencilerinin dik temel yazılarının okunaklılık ve yazım hataları açısından incelenmesi. *International Journal of Field Education*, 5(2), 195-211.
- Yaşar, S. A. (2019). *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Metin Uyarlama ve Memduh Şevket Esenal'ın Pazarlık Hikâyesinin A2 Seviyesine Göre Uyarlanması*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Yayan, H. (2019). *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Refik Halit Karay'ın Eskici ve Testi Adlı Hikâyelerinin A2 Seviyesine Uyarlanması*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.
- Yazok, Z. (2020). *Yabancılara Türkçe Öğretimi Kapsamında Kemalettin Çalık'ın Piri Reis Adlı Eserinin B1 Seviyesinde Sadeleştirilmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yıldız, N. (2015). *Dinleme stratejileri öğretiminin beşinci sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerilerine etkisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çanakkale.
- Yılmaz, Y. (2021). *Yabancılara Türkçe Öğretimi Kapsamında Ömer Seyfettin'in Bazı Hikâyelerinin B1 Seviyesine Uyarlanması*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Zorbaz, K. Z. (2007). Türkçe ders kitaplarındaki masalların kelime-cümle uzunlukları ve okunabilirlik düzeyleri üzerine bir değerlendirme. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 3(1), 87-101.

EK 1
UYARLAMA METİN
ERİK ÇEKİRDEKLERİ

Ben Çukurova'da bir bahçeye büyüdüm. Babam, ben doğduktan sonra ucuz bir araziyi yeni kiralamış. Bu toprağa daha önce yağmurdan başka su akmamış. Bu toprakta, her zaman dikenler varmış. Annem, babam ve bir de Bekir dedem ne yapmalı, ne ekmeli diye düşünmüşler. Sonunda meyve bahçesi yapmaya karar vermişler.

Bizim bir atımız var ve adı Karanfil. Atımız güçlü kaslara sahip. Babam atımıza toprağı kazmak için kullanılan aracı takmış. Susuz ve sert olan toprağı kazmaya başlamış. Karanfil, çok çalışmış ve yorulmuş. Böylece toprak canlanmış. Kazılan topraktan solucanlar, böcekler, kurtçuklar çıkmış. Havada uçan kuşlar avlanmak istemiş ve toprağı inmişler. Bu solucanları, böcekleri, kurtçukları ağızlarına almışlar. Tekrar gökyüzüne çıkmışlar. Yavru kuşlar, yuvalarında minik gagalarını açmışlar, annelerini beklemişler. O gün karınlarını çok doyurmuşlar. Babam toprağı işleme konusunda inatçıymış. Karanfil ve babam birlikte çalışarak toprağı verimli hâle getirmişler.

Bekir dedem toprağın yumuşadığını görmüş ve ilçeye gitmiş. Meyve fidanlarını kendi elleriyle bir bir seçmiş. Şeftali, erik, elma, nar, kayısı fidanı seçmiş. Fidanlara bakmış, onlara dokunmuş ve onlarla konuşmuş sonra fidanları seçmiş. Satıcı, Bekir dedemi bu yüzden deli zannetmiş. Dedem kimsenin ilgilenmediğı bir ceviz fidanına bakmış. Bekir dedem cevizleri çok sevmiş. Hep memleketinde bulunan ceviz ağaçlarını özlemiş.

Orada bulunan başka bir köylü varmış. Dedemin bu fidanla ilgilendiğini görünce onu uyarmış.

Köylü "Dede, bu topraklarda ceviz yetişmez. Burada verim alamazsın." demiş.

Bekir dedem inatçıymış. "Meyvesiz kalsa da ben bu fidanı alacağım." demiş. Onu seçtiğı diğer fidanların yanına koymuş.

Tarlaya gelmiş. İlk iş olarak fidanına yer beğenmiş. Eline küreğı almış. Fidana uygun bir çukur kazmış. Küçük fidan bir metre boyundaymış. Onu memleket türküsü söyleyerek Çukurova toprağına dikmiş. Annem ve babam ceviz serin havada yetişir. Fidancık bu sıcak havada yetişmez demiş. Dedem onları hiç dinlememiş.

"Bu tarlaya bir de kulübe yapacağım, fidanların yanında olmam gerek" demiş.

Fidanların hepsini dikmiş ve sulamış. Daha sonra tam kendi ceviz ağacının yanına kulübesini yapmış. Önce dere kıyısından kestiğı otlarla bir duvar örmüş. Sonra bu duvarı, içerisine saman koyduğı toprak ile sıvamış.

Ben bunları görmedim tabii. Dedem, bunları bana sonra kendi anlattı. Bu olanları izleyemedim. Çünkü o zamanlar küçüktüm. Bir gün "Tom Amcamın Kulübesi" adlı kitabı okudum. Onu okurken aklıma dedemin kulübesi geldi.

"İnsanlar dünyanın uzak yerlerinde yaşıyor. Yine de birbirine benzeyen ne çok işler yapıyor." diye düşündüm.

Dedem, o zamanlar kulübesini yaparken içine ocak eklemiş. Büyük bir ocak, kocaman bir de baca. Bu ocakta yemeğini yapmış. Kışın ısınmak için de aynı ocağı kullanmış. Genelde duman rüzgârlı havalarda odanın içine dolar. Duman yüzünden gözümüz yanar. Öksürmeye başlarız.

Ben dokuz yaşına geldiğimde meyve ağaçları da en verimli yaşlarına geldi. O zamanlar her gün bahçe işleri için köyden at arabasına bindik. Dedemin kulübesine geldik.

O yaz okullar tatil oldu. Her gün bahçeye gitmeye başladım. Ablam ve abimle bahçeye at arabasıyla gidip geldik. Ayağımızı at arabasından sallaya sallaya yolculuk yapmak çok eğlenceliydi. Çoğu zaman kahvaltı yapmadan günün erken saatinde yola çıktık. Dedem her zaman kulübesinin önünde bizi bekler.

Dedem, “Hadi bakalım önce kahvaltı yapalım.” der.

Bir gün kulübenin içindeki ocağında kaynattığı sütü içtim. O an aklıma sevdiğim “Heidi” kitabında bulunan büyükbaba geldi. Heidi’nin dedesi Alpler’de yaşıyor. Onun dedesi de benim dedem gibi büyük bir adam. Yani benim dedeme benziyor diye düşündüm.

Babam genelde kahvaltıda biraz somurtur. “Önce biraz çalışalım ki acıkalım” der. Kahvaltıda harcanan zamana üzülür. Dedem hayatın eğlenceli ve zevkli yanlarını görür. Babam bunları görmez.

O yaz erikler de çok güzel ve bol meyveliydiler. Dallar kırılacak gibi yerlerdeydi. Biz bahçede fasulyeleri, domatesleri topladık. O sırada gözümüz hep erik ağaçlarındaydı. Babamdan korktuğumuz için bir tane bile koparmadık. Canımız erikleri çok istedi ama çalışmaya devam ettik. O gün de öyleydik. Babama göre meyve yeme takvimi vardı. Ekim ayından önce nar, temmuzdan önce şeftali yemek yasaktı. Böyle yapınca ağaçlar verimsiz olur, üzülür, ağlar. Babama göre erik haziranda yenir. Daha bir haftamız var. Bu takvime uymak zorundayız. Yoksa bir dahaki yıla bir tane bile meyve olmaz. Kuşlar, karıncalar babamın kurallarına hiç uymaz.

Öğle yemeği için ara verdik. Dedem beni gizlice yanına çağırdı. Cebinden çıkardığı erikleri cebime koydu. Bunu kimseye göstermeden yaptı. Sonra kulağıma fısıldadı.

“Kimse görmeden bunları ye... Gece topladım.” dedi.

Dedem benim için gizlice erik toplamış! Çok duygulandım. Ben de ablamı kulübenin arkasına çağırdım. Dedemin verdiği bir avuç eriği iştahla yedik. Erikler çok sulu ve tazeydi. Bu tadı başka eriklerde görmedim. Bu erikleri dedem topladı. Bence bu yüzden çok tatlılar.

Çekirdekleri elimizde tuttuk. Yere atmadık. Babam bunu görür ve çok kızır diye düşündük. Seneye yağmur az yağsın diyelim bu yüzden babam bizi suçlar. Patlıcanların kalın ve geniş yaprakları var. Çekirdekleri bu yaprakların arasına ayağımızla sakladık.

O gün öğleden sonra güneşin altında çalıştık. Bu bize çok zor gelmedi. Çünkü bu toprağın en güzel meyvesini yedik. Dedemin sevgisi, bizi çok mutlu etti. Çalışma isteğimiz arttı.

Akşama doğru işi bıraktık. Eve dönmek için hazırlanmaya başladık. Birden babamın öfkeli sesini duyduk. Babam bizi çağırıyor.

Babam “Şengül! Songül! Yanıma gelin!” dedi.

Neden bu kadar sinirlendi? Merak ettik. Babamın yanına koştuk. Acaba yanlışlıkla domatesleri mi basıp ezdik? Küçük biber dallarını mı kırdık diye düşündük. Hayır, hiç öyle bir şey olmamış.

Babam ayağıyla kazdığı toprağı gösterdi.

"Nedir bu?"

Yerde toprağın içine karışmış erik çekirdekleri vardı. Bunlar patlıcanların yaprakları altına sakladığımız çekirdekler. Erikleri karıncalar ve kuşlar yememiş. Erikleri bir insanın yediğı çok belliydi. Ablam ve ben birbirimize baktık. Sustuk. Dedem konuşmaya başladı.

"Çocuklara kızma. Erikleri onlar yemedi."

"Baba nereden biliyorsun?"

"İşte biliyorum... Başka kim yiyecek?"

Dedem güldü.

"Oğlum ben yedim."

Babam dedeme inanmadı.

"Baba, sen çocuk musun? Bu meyve hazirandan önce yenir mi?"

"Artık şu takvimi bırak! Kuşlardan, karıncalardan daha iyi mi bileceksin?"

"İstedim yedim. Siz de yiyin. İyice tatlı olmuşlar."

Babam bir şey demedi. Ayağıyla erik çekirdeklerini toprağın altına koydu. Bence onları açıkta görmeye bile dayanamıyor. Dedeme teşekkür eder gibi baktım. Annem dedemden cesaretlendi.

"Şimdi bir sepet erik topluyorum. Yeter artık meyveleri bu kadar koruma!"

Annem eline aldığı sepetle en yakın erik ağacına yürüdü. Biz de babama baktık, tepkisini merak ettik. Babam annemin yanına söylenerek koştu.

"Dur dur, dalı kıracaksın." dedi. Erikleri kendisi daha özenli toplamaya başladı.

Erikleri artık gizlice yememize gerek kalmadı. Biz yine de eriklerin çekirdeklerini toprağı gömmeye devam ettik. Böylece o olayı hep hatırlayınca gülüyoruz. Belki burada yeni bir erik fidanı çıkar diye hayaller kuruyoruz.

Dedemin inatla diktiğı ceviz fidanına ne mi oldu? Evet büyüdü. O fidan sadece beş on meyve verebildi. Ama gölgesi ve yaprakları güzeldi. Onun hikâyesi özeldi. Bekir dedem öldü. Onu cevizin altındaki toprağı gömdük. Bekir dedem, çok inatçıydı. Biz onu böyle hatırlıyoruz. Şimdi rahat bir şekilde uyuyor.